

Tema 10

Raça, ètnica i nacionalitat.
Relacions interculturals

Índex del tema

- Presentació
- Continguts
- Objectius
- Activitats
- Referències

Continguts del tema

- 1. Diferència i desigualtat com a principis estructurants de relacions i posicions socials
- 2. Raça, ètnia, minoria, nacionalitat, racialització
- 3. El prejudici racial. El racisme i la xenofòbia
- 4. Prejudici, estereotip i discriminació
- 5. Les explicacions del racisme
- 6. Els processos migratoris
- 7. Integració i inserció social
- 8. Conflictes i problemes

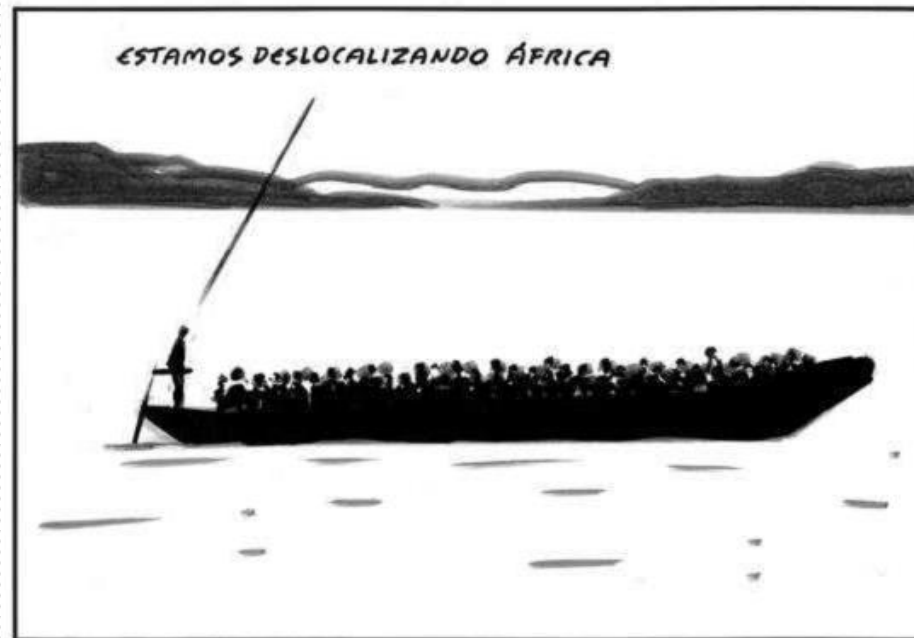
Objectius del tema

- ❑ Coneixer els conceptes bàsics per a parlar, descriure i analitzar les relacions interculturals
- ❑ Ser capaç de posar en relació la diversitat amb l'estructuració social
- ❑ Valorar la importància que juga la cultura originària en la identitat de les persones
- ❑ Conèixer les principals teories explicatives de les conductes i pensaments discriminatoris
- ❑ Saber situar el fenomen de la immigració en el món actual
- ❑ Conèixer les actituds individuals i col·lectives davant la diversitat cultural i la integració

1. Diferència i desigualtat com a principis estructurants

□ Societat multicultural i global

www.elpais.es (5-09-2006)

1. Diferència i desigualtat com a principis estructurants

- Societat multicultural i global
  - Si el teu Déu és jueu, les teues lletres llatines, els teus números àrabs, el teu cotxe alemany, la teua pizza italiana, el teu café colombià, el teu ordinador taiwanés, els teus pantalons nord-americans, les teues sabates xineses, el teu rellotge suís, el teu gas algerià

1. Diferència i desigualtat com a principis estructurants

- “Els essers humans es dividixen en blancs, negres, cocodrils i portuguesos”

1. Diferència i desigualtat com a principis estructurants

- Diversitat
  - Diferència
  - Desigualtat
  - Discriminació

  - Igualtat
  - Identitat
- La classe social
  - El gènere –sexe
  - La ètnia (ccultura)
  - La nacionalitat
  - La "raça" (fenotip)
  - La edat
  - La discapacitat
  - La sexualitat
  - L'aspecte físic

2. Raça, ètnia, minoria, nacionalitat, racialització

- Raça
- Racialització
- Ètnia
- Etnicitat
- Minoria
- Nacionalitat

3. El prejuí racial. El racisme i la xenofòbia

- Racisme i xenofobia
  - Racisme occidental modern
    - Racisme clàssic
    - Racisme científic
    - Racisme culturalista

CHUMY CHÚMEZ, *Pase usted sin llamar*, PPC, Madrid, p. 43.

4. Prejuí, estereotip i discriminació

- Components de la actitud
  - Cognitiu: estereotipus
  - Afectiu: prejuí
  - Comportamental: discriminació

erròni

Generalització
injustificada

Creença sense base adequada
parcialment inexacta, mantinguda
amb considerable seguretat per
molta gent.

Individual

consensuat

Creença mantinguda per un
individu en relació a un grup

Consens d'opinió sobre
trets atribuïts a un grup

normal

5. Les explicacions del racisme

□ Teories

- Biològiques
- Psicològiques
- Antropològiques
- Sociològiques

5. Les explicacions del racisme

- Teories biològiques
  - Etologia (Lorenz, Eib-Eibesfeldt)
  - Sociobiologia (Lumsden, Wilson)

5. Les explicacions del racisme

□ Teories psicològiques

- Del boc expiatori
- De la personalitat autoritària
- De l'aprenentatge social
- Cognitives

5. Les explicacions del racisme

- Teories antropològiques
  - Etnocentrisme
- Teories sociològiques
  - Tancament social
  - Assignació de recursos
  - Interaccionisme simbòlic
  - Del conflicte i Cultural Studies

6. Els processos migratoris

- Migració
  - Interiors i exteriors
  - Fenomen estructural
    - Origen
    - Destí
    - Relacions globals
  - Causes
    - Centrípètes (pull)
    - Centrífugues (push)
  - Conseqüències

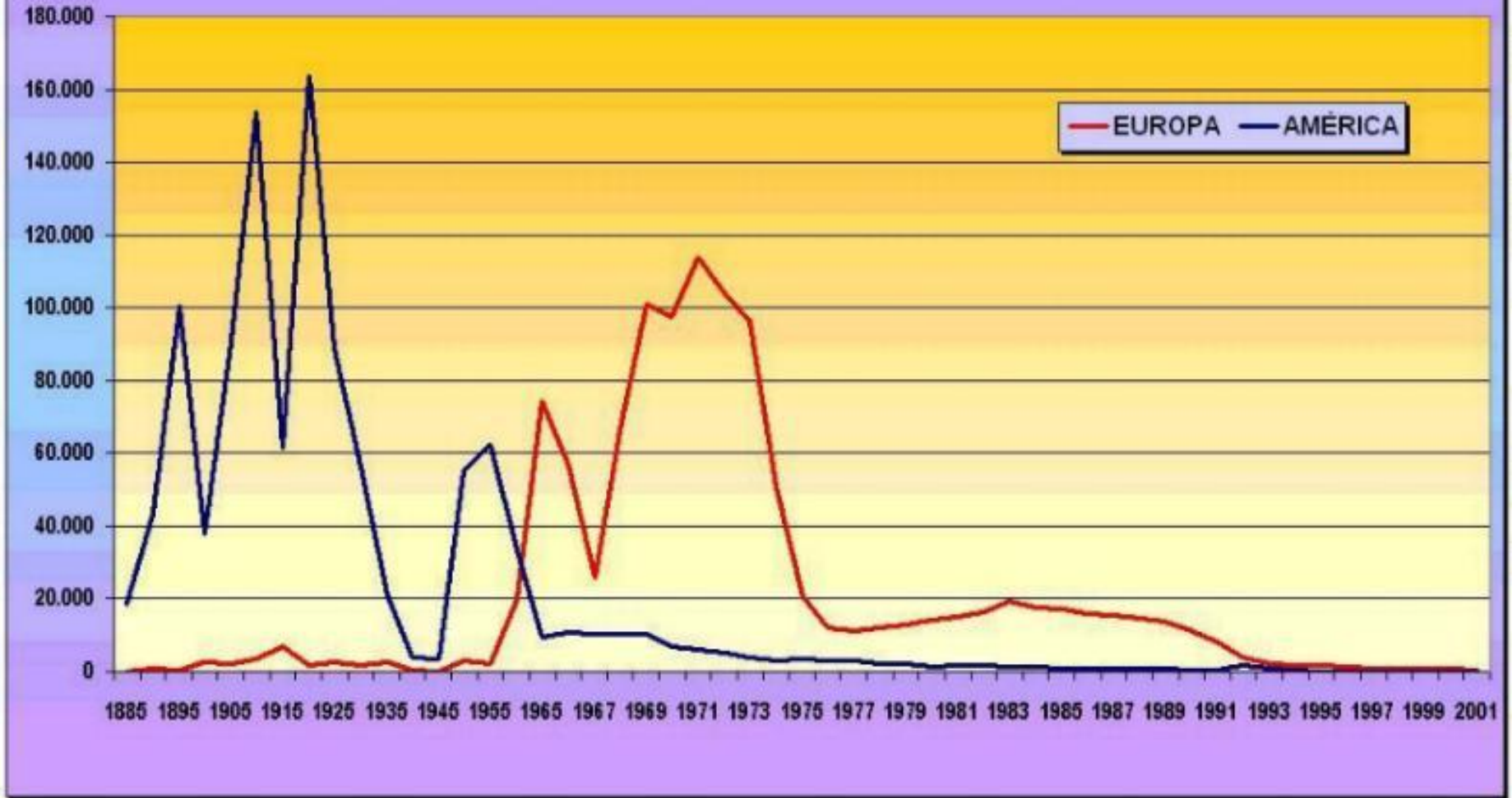
6. Els processos migratoris

- Món, Europa, Espanya
- Períodes
- Fluxes

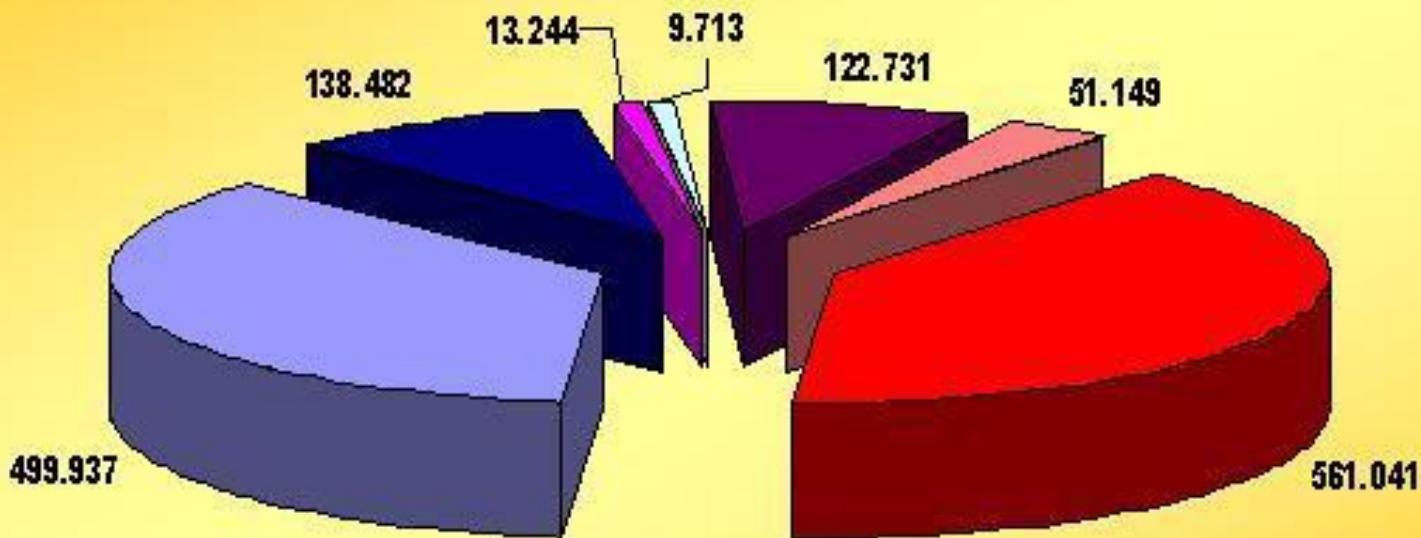

EVOLUCIÓN DE LA EMIGRACIÓN 1880 2001

POBLACIÓN ESPAÑOLA EN EL EXTERIOR CENSO 2001

UNIÓN EUROPEA   RESTO DE EUROPA   AFRICA   ASIA
AMÉRICA NORTE   AMÉRICA CENTRO   AMÉRICA SUR

Població estrangera a Espanya

Any	Estrangers censats	% total població
1981	198.042	0,52%
1986	241.971	0,63%
1991	360.655	0,91%
1996	542.314	1,37%
1998	637.085	1,60%
2000	923.879	2,28%
2001	1.370.657	3,33%
2002	1.977.946	4,73%
2003	2.664.168	6,24%
2004	3.034.326	7,02%
2005	3.730.610	8,46%
2006	4.144.166	9,27%
2007	4.519.554	10,00%
2008	5.220.600	11,30%
2009	5.598.691	12,00%
2010	5.708.940	12,20%

Població estrangera al País Valencià, 2009

País d'origen	Estrangers censats	Percentatge de la població estrangera
Regne Unit	141470	15,9
Romania	137523	15,5
Marroc	73130	8,2
Ecuador	51727	5,8
Colòmbia	45149	5,1
Alemanya	42890	4,8
Bulgèria	36344	4,1
Bolívia	28896	3,2
Itàlia	23880	2,7
França	21092	2,4

7. Integració i inserció social

- "La integració és un procés dinàmic, continu i de doble sentit, de compromís recíproc entre immigrants i residents basats en drets i obligacions mútues" (Consell d'Europa)

7. Integració i inserció social

- Relacions entre cultures
  - Adaptació
  - Socialització-Socialització
    - Xiquets
    - Adults
  - Socialització-resocialització
    - Adults

7. Integració i inserció social

Actituds

- el rebuig total (expulsió)
- la indiferència
- la segregació o no contacte (pluralisme cultural)
- l'assimilació
- la mescla o cresol:
  - desequilibrat
  - tendent a l'equilibri: interculturalisme

Models

A. Giddens	J. J. Pujadas	SÍNTESI DELS MODELS
	Integració impossible (Alemanya) (emigrants interins)	Segregacionista
Asimilacionisme (GB, Alemanya, Suïza)	Asimilacionista (França)	Asimilacionisme
Melting point (crisol o amalgama) (EUAU)		Pluralisme cultural (semi-integrador)
Pluralisme cultural (Canadà)	Integració (Britànic)	Interculturalisme (integrador)

7. Integració i inserció social

	Valora el contacte amb la societat de acollida	Menysprea el contacte amb la societat de acollida
Valora mantindre els costums pròpies	Integració (2)	Separació (3)
Rebuja mantindre els costums pròpies	Assimilació (1)	Marginació (4)

8. Conflictes i problemes

- Advantatgesi inconvenients
- Conflictes
  - Agressions
  - Brots
  - Neteja ètnica
  - Genocidi
  - Guerra

8. Conflictes i problemes

- Moviment social
  - Antiracista
  - Antixenòfob

Activitats

- 1. Definix raça, racialització i etnicitat.
- 2. Explica les tres etapes en que podem distingir el racisme europeu modern.
- 3. És l'assimilacionisme una forma d'etnocentrisme? I és l'etnocentrisme sempre assimilacionista?
- 4. Feu una llista de les creences més comunes (tòpics) sobre la immigració.
- 5. Les anomenades llegendes urbanes solen expressar soterrada o manifestament prejudis i estereotips racistes i xenòfobs, bé contra grups, bé contra bens forasters. Busqueu algunes d'elles i analitzeu-les.

Referències bibliogràfiques

- ❑ GIDDENS, A. (2006) *Sociología*. Madrid, Alianza Editorial.
- ❑ SAN ROMAN, T. (1995) *Los muros de la separación. Ensayo sobre alterofobia y filantropía*. Madrid, Tecnos, 1996
- ❑ SOLÉ, C. (ed.) (1996) *Racismo, etnicidad y educación intercultural*. Lleida, Universitat de Lleida.